

Göteborgs Stads plan för arbetet med nationella minoritetsfrågor

2020-2023

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Gäller för: De nämnder och styrelser som anges inledningsvis	Diarienummer: 1251/19 (0110/21)	Datum och paragraf för beslutet: 2020-09-10 § 29
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2020–2023	Senast reviderad: 2022-02-04	Dokumentansvarig: Stadsledningskontoret Avdelningschef Kvalitet och verksamhet

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen	4
Giltighetstid	4
Utgångspunkter för planen	4
Nationella minoriteterna	4
Minoritetslagen och annan lagstiftning	5
Nationella minoritetspolitiken	6
Kopplingar till andra program och planer i staden	6
Implementering	8
Uppföljning av denna plan	9
Planen	10
Delmål 1 – Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar på svenska såväl som på aktuellt minoritetsspråk	10
Delmål 2 – Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre på nationellt minoritetsspråk	12
Delmål 3 – Göteborgs Stad uppmärksammar och arbetar för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket uppmärksammas och stärks särskilt	14
Delmål 4 – Göteborgs Stad har systematiska och utvecklade former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen. Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem stärks särskilt	17
Delmål 5 – Göteborgs Stad förebygger och motverkar diskriminering och fördomar på grund av tillhörighet till nationell minoritet	18

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med planen är att säkerställa att Göteborgs Stad lever upp till internationell och nationell lagstiftning gällande de nationella minoriteternas rättigheter. Planen tydliggör kommunens ansvar för frågorna. Göteborgs Stads arbete med att upprätthålla de nationella minoriteternas rättigheter ska präglas av dialog, samråd och långsiktighet. Planen är framtagen i samråd med representanter från de nationella minoriteterna i Göteborg. Planen utgör en del av stadens strategiska arbete med de mänskliga rättigheterna.

Vem omfattas av planen

Minoritetslagen gäller för all kommunal verksamhet men planen fokuserar på de nämnder och styrelser som främst berörs. Dessa nämnder och styrelser är: förskolenämnden, grundskolenämnden, idrotts- och föreningsnämnden, kulturnämnden, kommunstyrelsen, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård och utbildningsnämnden.

Giltighetstid

Denna plan gäller för perioden 2020 till 2023.

Utgångspunkter för planen

Nationella minoriteterna

Sverige har fem nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De nationella minoritetsspråken är jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli. Inom språken meänkieli, romani chib och samiska finns olika varieteter som också utgör ett erkänt minoritetsspråk.

De nationella minoriteterna har en uttalad religiös, språklig eller kulturell tillhörighet och en vilja att behålla sin identitet. Alla fem minoriteter har funnits i Sverige under mycket lång tid och är en del av vårt gemensamma kulturarv. Judar har bott i landet sedan 1600-talet, romer sedan 1500-talet, samerna är ett urfolk och har levt i det som nu är Sverige sedan urminnes tider och tornedalingar och finsktalande personer har funnits här sedan långt före den svenska statsbildningen. Samiska, finska och meänkieli uppfyller kravet på historisk och geografisk anknytning. Därför finns geografiska områden som utgör så kallade förvaltningsområden för samer och samiska, sverigefinnar och finska samt tornedalingar och meänkieli. Jiddisch och romani chib är territoriellt obundna språk i Sverige.

Minoritetstillhörigheten baseras på individuell självidentifikation. Var och en avgör själv om man vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder minoriteterna. En individ kan känna tillhörighet till flera minoriteter. Det finns inget tvång för individen att ingå i en minoritet. Samhället kan inte ställa krav på någon att styrka sin tillhörighet till en eller flera minoriteter. De nationella minoriteterna har också stora variationer inom respektive minoritet på såväl gruppnivå som individnivå.

För att säkra människors lika värde, rättigheter och möjligheter, ska arbetet med nationella minoritetsfrågor utgå ifrån ett normmedvetet arbetssätt för att förebygga diskriminering. Det innebär att uppmärksamma hur flera diskrimineringsgrunder kan samverka och även förstärka varandra, utöver ens nationella minoritetstillhörighet. Det handlar om faktorer som kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, eller förhållanden som socioekonomisk bakgrund och var i staden någon bor eller verkar.

De nationella minoriteterna har under olika perioder, historiskt och fortfarande än idag, varit utsatta och marginaliserade i det svenska samhället. Bland annat genom övergrepp och kränkningar på individ- och gruppnivå inom rasbiologisk forskning, tvångssterilisering, omhändertaganden, registrering utifrån etnicitet, diskriminering, trakasserier, hot och våld, kollektiva tvångsflyttningar och avhysningar genom agerande från staten. Det har bidragit till en förtroendeklyfta mellan minoriteterna och majoritetssamhället.

Minoritetslagen och annan lagstiftning

Lagen (2009:724, SFS 2018:1367) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har gällt i Sverige sedan januari 2010. Lagen beskriver vilka rättigheter som minoriteterna har i hela landet och inom de specifika förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska. Från den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Samtliga kommuner och andra myndigheter är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Likaså att informera minoriteterna om deras rättigheter och skydda minoriteternas språk och kultur där barns och ungas rätt att få utveckla sitt språk och sin kultur särskilt betonas. Rätten till samråd och inflytande har förtydligats samt att förvaltningsmyndigheter ska beakta barns och ungas möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. I förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska är kommunerna skyldiga att ordna förskola och äldreomsorg på minoritetsspråken. Rätt till äldreomsorg på nationella minoritetsspråk gäller även jiddisch, romani chib, samiska och meänkieli om personal finns. I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken.

I Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (1995) fastläs att skyddet av nationella minoriteter och av de rättigheter och friheter som tillkommer personer som tillhör dessa minoriteter utgör en integrerad del av det internationella skyddet av mänskliga rättigheter. De nationella minoriteternas rättigheter ska sättas in i de regelverk som kringgärdar de mänskliga rättigheterna. Här ingår internationell lagstiftning såsom FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna (1948), FN:s barnkonvention (1990), vilken utgör svensk lag från och med 1 januari 2020, rasdiskrimineringskonventionen (1968) samt nationell lagstiftning såsom

diskrimineringslagen (2008:567). Konventionerna och diskrimineringslagen bygger på icke-diskrimineringsprincipen vilket innebär att rättigheterna gäller alla medborgare och alltid. Kommunen ansvarar för att omsätta dessa rättigheter i praktiken genom de verksamheter kommunen driver och den service som ligger i det kommunala uppdraget. Detta utgör grunden för arbetet med minoritetsfrågor. Skollagen (2010:800) har också bestämmelser rörande de nationella minoriteterna och undervisning i de nationella minoritetsspråken. Socialtjänstlagen (2001:453) har bestämmelser gällande personal med kunskaper i de nationella minoritetsspråken. Det finns ett tydligt fokus på barn och unga i minoritetslagstiftningen som gör att barns och ungas rättigheter särskilt ska beaktas.

Nationella minoritetspolitiken

År 2000 ratificerade Sverige Europarådets ramkonvention till skydd för nationella minoriteter samt den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Sedan dess har Sverige en samlad nationell minoritetspolitik. Ratificeringarna av ramkonventionen och minoritetsspråkskonventionen innebär också återkommande granskningar från Europarådets sida av hur Sverige fullgör sina åtaganden. Kritik har framförts, den svenska minoritetspolitiken har inte fått det genomslag som behövs för att uppfylla intentionerna med ramkonventionen. För att förtydliga de nationella minoriteternas rättigheter föreslogs i propositionen Från erkännande till egenmakt (Prop.2008/09) en ny lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Den 1 januari 2010 trädde minoritetslagen i kraft (2009:724). Propositionen innehöll även regeringens samlade strategi för minoritetspolitiken med åtgärder för att motverka diskriminering och utsatthet av de nationella minoriteterna, stärka de nationella minoriteternas egenmakt och inflytande, samt främja de nationella minoritetsspråken och minoriteternas kulturella identitet.

Sju år efter minoritetslagens tillkomst tillsattes en utredning om en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60). Utredningen visade att en bred majoritet av landets kommuner inte levde upp till lagens krav på stöd till och rättigheter för de fem nationella minoriteterna. Utredningen visade också att majoritetssamhällets kunskaper om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken liksom deras historia och plats i Sverige i dag fortfarande var högst bristfälliga. Utredningen ledde fram till en förstärkt minoritetslag som fastställdes från och med 1 januari 2019.

Kopplingar till andra program och planer i staden

Både i nämndernas reglementen och bolagsstyrelsernas ägardirektiv anger kommunfullmäktige att de ska: ”Utföra sitt uppdrag utifrån demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och mot diskriminering. Kommunens medlemmar ska behandlas lika om det inte finns sakliga skäl för något annat. Oavsett förutsättningar, bakgrund och var i kommunen man bor, ska människor bli värdigt bemötta och få en god och likvärdig service. Nämnderna ska skapa förutsättningar för demokratisk delaktighet och inflytande i nämndens verksamhet för kommunens invånare och andra grupper som verksamheten riktar sig till.”

Utöver reglementena listas nedan de antagna program och planer i staden som i störst omfattning angränsar till denna plan:

Styrande dokument	Kopplingar till nationella minoriteter	Giltighet och fastställare
Göteborgs Stads kulturprogram	Att uppmuntra, stödja och tillgängliggöra kulturell verksamhet och kulturella samt konstnärliga uttryck utifrån de nationella minoriteterna samt främja delaktighet är en del i stadens kulturstrategiska arbete.	2013–2021 Beslutad i KF
Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer	Kopplingar finns exempelvis genom att det kan behövas särskild kompetens om språk och kultur vid myndighetsstöd för våldsutsatta tillhörande en nationell minoritet.	2014–2019 Beslutad i KF <i>Ny plan är under revidering</i>
Dialog och samarbete - ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete	Kopplingar finns exempelvis i det våldspreventiva arbetet mot hot, hat och våld för särskilt utsatta grupper där de nationella minoriteterna judar, romer och samer är grupper som kan vara särskilt utsatta.	2014–2020 Beslutad i KF <i>Nytt program är under revidering</i>
Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning	Utifrån en medvetenhet om hur flera diskrimineringsgrunder kan samverka och påverka varandra synliggörs kopplingar exempelvis gällande särskild kompetens kring språk och kultur för nationella minoriteter med funktionsnedsättning vid insatser enligt LSS.	2014–2020 Beslutad i KF <i>Nytt program är under revidering</i>
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad	Slår fast att alla stadens verksamheter ska genomsyras av mänskliga rättigheter. Nationella minoritetsrättigheter är mänskliga rättigheter. Den kompetensplattform som lyfts i handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna utgör även ett kunskapsstöd för arbetet med nationella minoritetsfrågor.	2016–2022 Beslutad i KF
Plan för kommunala insatser som rör EU-medborgare i socialt och ekonomiskt utsatta situationer som vistas tillfälligt i Göteborg eller i någon av de övriga kommunerna i Göteborgsregionen	Koppling finns då en majoritet av de utsatta EU-medborgarna i Göteborg kommer från Rumänien och Bulgarien och är romer. Social resursförvaltning arbetar gentemot denna målgrupp bland annat genom idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Räddningsmissionen och Frälsningsarmén, där gemensamma insatser genomförs.	2016 – tillsvidare Beslutad i KF
Göteborgs Stads plan för att förbättra hbtq-personers livsvillkor	Utifrån en medvetenhet om hur flera diskrimineringsgrunder kan samverka och påverka varandra synliggörs kopplingar exempelvis genom att en person kan vara hbtq-person och tillhöra en nationell minoritet, vilket behöver beaktas för att säkerställa mer inkluderande arbetssätt.	2017–2021 Beslutad i KF

Göteborgs Stads program för en jämlik stad	Kopplingar finns genom att arbetet för att skapa likvärdiga livsvillkor för alla som bor, vistas och verkar i staden omfattar minoritetsgrupper och principen om icke-diskriminering, vilket inkluderar att säkra efterlevnaden av de nationella minoriteternas rättigheter.	2018–2026 Beslutad i KF
Göteborgs Stads plan för jämställdhet	Utifrån en medvetenhet om hur flera diskrimineringsgrunder kan samverka och påverka varandra synliggörs kopplingar exempelvis genom att en person kan definiera sig som ung kvinna och sverigefinsk, vilket behöver beaktas för att säkerställa mer inkluderande arbetssätt.	2019–2023 Beslutad i KF
Göteborgs Stads program för en attraktiv arbetsgivare	Kopplingar finns när det kommer till utmaningen att kompetensförsörja personal med språklig och kulturell kompetens inom minoritetsspråken och de nationella minoriteterna, särskilt inom äldreomsorgen.	2019–2023 Beslutad i KF
Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism	I planen identifieras ett antal minoritetsgrupper som löper högre risk att utsättas för rasism, varav tre av dem är judar, romer och samer. Insatser i denna plan syftar bland annat till att motverka antisemitism, antiziganism och rasism mot samer.	2020–2023 Beslutad i KF
Göteborgs Stads plan för arbetet med finskt förvaltningsområde	Denna plan kompletterar med hur staden arbetar med det finska språket och sverigefinsk kultur som en del av finskt förvaltningsområde utifrån det förstärkta skyddet i minoritetslagen. Tillsammans täcker de två planerna in arbetet med nationella minoritetsfrågor och finskt förvaltningsområde i Göteborgs Stad.	2020–2023 <i>Upp för beslut i KF 2020</i>

Implementering

Varje nämnd och styrelse som omnämns i planen ansvarar för implementering genom att konkretisera planens insatser till förvaltnings- och verksamhetsnivå och möjliggöra genomförandet av insatserna. Planen lyfter vad som behöver göras i grunduppdragen för att efterleva de förstärkta lagkraven. Implementering ska göras med fokus på förväntat resultat och effekt för de nationella minoriteterna. Stadsledningskontoret står för övergripande stöd och samordning vid implementering. Det inbegriper vissa kompetensutvecklingsinsatser samt att tillgängliggöra utbildningsmaterial och informationsmaterial som är översatt på minoritetsspråken och som är framtaget av myndigheter med uppdrag inom nationella minoritetspolitiken. Stadsledningskontoret samordnar även Göteborgs Stads gemensamma samråd för de nationella minoriteterna, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer samt Göteborgs Stads sverigefinska råd. Implementeringen sker i samråd och dialog med de nationella minoriteterna. I staden finns även Romano Center i Väst som kan ge kunskapsstöd vid implementering av minoriteters rättigheter utifrån minoritetslagen med särskilt fokus på ökad kunskap och stöd för den nationella minoriteten romer.

Uppföljning av denna plan

Varje nämnd med ansvar för insatser i planen följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt, det vill säga om insatserna har bidragit till de uppsatta delmålen. Uppföljning av insatserna planeras in i samband med verksamhetens ordinarie uppföljning. Varken arbetet eller uppföljningen ska ske sidoordnat. Varje insats i planen har ett förväntat resultat. Respektive verksamhet analyserar arbetet mot det förväntade resultatet och kopplar till indikatorer och data som verksamheten använder för att följa upp sina uppdrag och sitt kvalitetsarbete. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av planen på en övergripande nivå. Stadsledningskontoret kommer efter två år följa upp status av insatserna och utvärdera stadens implementering av planen med särskilt fokus på förväntat resultat (kvantitativ utvärdering) och effekt för minoriteterna (kvalitativ utvärdering). Utvärderingen tas fram i nära samarbete med de nationella minoriteterna. Inför att planens tidsperiod löpt ut kommer stadsledningskontoret att utvärdera stadens arbete i förhållande till måluppfyllelse, förväntat resultat och effekt för minoriteterna. Utvärderingen ska ge vägledning i stadens fortsatta arbete med minoritetsfrågorna.

På nationell nivå har Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget uppföljningsansvar av minoritetspolitiken enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. En gång per år följer de två aktörerna upp kommunernas arbete via stadsledningskontoret. Stadens inrapportering bygger på ett samarbete med ansvariga nämnder och de nationella minoriteterna och sker som en del av uppföljningen som kommuniceras till kommunstyrelsen.

Göteborgs Stads gemensamma samråd för de nationella minoriteterna, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Göteborgs Stads sverigefinska råd kommer att vara delaktiga i såväl implementering som uppföljning av planen.

Planen

Planen omfattar de nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalningar. Då Göteborgs Stad sedan 1 februari 2011 är del av finskt förvaltningsområde har minoriteten sverigefinnar förstärkta rättigheter i lagstiftningen. Därför kompletteras denna plan med en plan för hur staden arbetar med det finska språket och sverigefinsk kultur utifrån det förstärkta skyddet i lagen. Tillsammans täcker de två planerna in arbetet med nationella minoritetsfrågor och finskt förvaltningsområde i Göteborgs Stad.

Mål – Göteborgs Stad ger skydd för de nationella minoriteterna, stärker deras möjligheter till inflytande och stödjer de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande¹.

- **Delmål 1** – Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar på svenska såväl som på aktuellt minoritetsspråk.
- **Delmål 2** – Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre på nationellt minoritetsspråk.
- **Delmål 3** – Göteborgs Stad uppmärksammar och arbetar för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket uppmärksammas och stärks särskilt.
- **Delmål 4** – Göteborgs Stad har systematiska och utvecklade former för samråd med de nationella minoriteterna som ger inflytande i beslutsprocessen. Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem stärks särskilt.
- **Delmål 5** – Göteborgs Stad förebygger och motverkar diskriminering och fördomar på grund av tillhörighet till nationell minoritet.

Delmål 1 – Göteborgs Stad informerar och kommunicerar aktivt om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar på svenska såväl som på aktuellt minoritetsspråk

Ur Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

3 § Kommuner och landsting ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och det allmännas ansvar enligt denna lag och de föreskrifter som denna lag hänvisar till. Detsamma gäller statliga förvaltningsmyndigheter vars verksamhet är av betydelse för de nationella minoriteterna eller minoritetsspråken. Lag (2018:1367)

9 § Utanför ett förvaltningsområde har enskilda rätt att använda finska, meänkieli respektive samiska vid muntliga och skriftliga kontakter i förvaltningsmyndigheters ärenden i vilka den enskilde är part eller ställföreträdare för part, om ärendet kan handläggas av personal som behärskar minoritetsspråket. Lag (2018:1367)

¹ Målet med den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna, stärka deras möjlighet till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande: <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2018/06/nystart-for-en-starkt-minoritetspolitik/>

Nuläge: Stadsledningskontoret genomförde på uppdrag av kommunstyrelsen² en kartläggning i samverkan med de nationella minoriteterna och berörda nämnder under våren 2019, för att se över stadens beredskap och behov av insatser i och med den förstärkta minoritetslagen 1 januari 2019. Kartläggningen visar att det pågår ett förstärkt arbete i stadens olika verksamheter för att säkerställa efterlevnaden av lagstiftning utifrån informationsskyldighet angående nationella minoriteternas rättigheter, men mycket arbete kvarstår. Kunskapen om nationella minoriteters rättigheter enligt lag och vad det innebär för den egna verksamheten är låg. Det brister i information på Göteborgs Stads hemsida både vad gäller innehåll och information på minoritetsspråken. Minoriteternas rättigheter och minoritetsspråkiga alternativ behöver i högre grad finnas med i olika typer av befintlig extern kommunikation exempelvis uppräknings av förskolor och äldreboenden, i ansökningsblanketter och informationsmaterial. Likaså i interna riktlinjer och rutiner, introduktioner och processer exempelvis handläggning av biståndsbeslut och insatser. Detta saknas inom många verksamheter idag, vilket både verksamheterna själva och minoriteterna har påtalat.

Representanter från de nationella minoriteterna via Göteborgs Stads samråd för nationella minoriteter, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Göteborgs Stads sverigefinska råd har framfört att användning av det egna minoritetsspråket är ett fortsatt problem i mötet med kommunen för personer tillhörande de nationella minoriteterna. I synnerhet har många äldre personer svårt att tillgodogöra sig information på svenska. Råden har också lyft att det finns många bland de nationella minoriteterna som inte är medvetna om sina rättigheter vilket kommunen enligt lag är skyldiga att informera om.

Insatser delmål 1

1.1 Insats	Information om de nationella minoriteternas rättigheter ska finnas tillgänglig via goteborg.se på såväl svenska som på minoritetsspråk. Informationen ska ligga samlad med stadens arbete för mänskliga rättigheter. Göteborgs Stads kontaktcenter ska vara behjälplig med råd och stöd på minoritetsspråken.
Förväntat resultat	Personer tillhörandes någon av de nationella minoriteterna kan hitta information om sina rättigheter på stadens hemsida och upplever inte sitt minoritetsspråk som ett hinder för att få information.
Ansvar	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd eller styrelse följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt.

1.2 Insats	Information om de nationella minoriteternas rättigheter och verksamhetens ansvar ska finnas tillgänglig och vara integrerad i extern och intern kommunikation inom ansvariga nämnders verksamheter. Det ska vara rutin att informera om vilka särskilda rättigheter och valmöjligheter de nationella minoriteterna har. Informationen ska ges generellt till alla oavsett om du har minoritetstillhörighet eller inte.
-------------------	--

² I Kommunstyrelsen 2018-11-07 ges uppdrag att redovisa beredskap och behov av insatser med anledning av förstärkt minoritetslagstiftning samt revidering av handlingsplanerna för nationella minoriteter och finskt förvaltningsområde. I Kommunstyrelsen 2019-08-21 beslut om igångsättning av revidering av planerna för nationella minoritetsfrågor och finskt förvaltningsområde.

Förväntat resultat	Personer tillhörandes någon av de nationella minoriteterna blir informerade om sina rättigheter i kontakt med staden.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt.

1.3 Insats	Övergripande stöd och samordning i form av gemensamma utbildningsinsatser riktade till stadens chefer och medarbetare ska genomföras. Statliga myndigheters stöd- och informationsmaterial ska tillgängliggöras. Romano Center i Väst erbjuder kunskapshöjande insatser med fokus på den nationella minoriteten romer.
Förväntat resultat	Stadens verksamheter upplever att det erbjuds övergripande kompetensstöd och informationsmaterial som underlättar för verksamhetens arbete med de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar.
Ansvar	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd eller styrelse följer upp insatsen och om det har gett effekt.

1.4 Insats	Kunskapshöjning bland chefer och medarbetare om vad minoritetslagstiftningen och de nationella minoriteternas historia, språk och kultur innebär för den egna verksamheten.
Förväntat resultat	Berörd personal vet vad minoritetslagstiftningen och de nationella minoriteternas historiska erfarenheter, språk och kultur innebär för den egna verksamheten och de nationella minoriteterna upplever i mötet med staden att deras rättigheter tillgodoses.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt.

Delmål 2 – Göteborgs Stad ger tillgång till service, vård och omsorg för äldre på nationellt minoritetsspråk

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

18 a § En kommun som inte ingår i något förvaltningsområde ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska, om kommunen har tillgång till personal med sådana språkkunskaper. Detsamma gäller för en

kommun som ingår i ett förvaltningsområde för ett visst språk vad gäller övriga språk. Lag (2018:1367).

18 b § Kommunen ska inom ramen för sådan omsorg som erbjuds enligt 18 och 18 a §§ beakta de äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet. Lag (2018:1367).

18 c § Kommunen ska informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorgen om möjligheterna till sådan service och omvårdnad som anges i 18 och 18 a §§. Lag (2018:1367).

Nuläge: Inför att den förstärkta lagen skulle träda i kraft 1 januari 2019 gjorde Socialstyrelsen en kartläggning³ för att se över kunskapsläget inom socialtjänsten med särskilt fokus på äldreomsorgen och hälso- och sjukvård. Äldreomsorgen är det enda av Socialstyrelsens ansvarsområden som direkt omnämns i minoritetslagen. Göteborgs Stad var en av de kommuner som deltog i kartläggningen via enkätfrågor och arbetsseminarium. Socialstyrelsens slutsatser stämmer väl överens med de lokala undersökningar som stadsledningskontoret genomförde i Göteborgs Stad under hösten 2018 och våren 2019 gällande beredskapen för de skärpta bestämmelserna, nämligen att kunskapen om de nationella minoriteterna och minoritetslagen är fortsatt låg såväl inom förvaltningsområdets ansvar för den sverigefinska minoriteten och minoritetsspråket finska som för samtliga nationella minoriteter och minoritetsspråk. Det saknas förståelse för varför de nationella minoriteterna har särskilda rättigheter. Representanter från minoriteterna i Göteborg lyfter också att personer tillhörande nationella minoriteter ibland saknar kännedom om sina rättigheter eller att de avstår från att efterfråga de tjänster på minoritetsspråk som de har rätt till på grund av en misstro till det offentliga och tidigare erfarenheter av diskriminering.

Att ingen efterfrågar äldreomsorg på minoritetsspråk behöver inte betyda att behovet inte finns. Vikten av att "få åldras på sitt eget språk och i sin kulturella identitet" för att känna sig trygg betonas bland annat genom Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, Göteborgs Stads sverigefinska råd och lokala organisationer som företräder de nationella minoriteterna. Likaså finns det situationer där det är särskilt viktigt att personal inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården behöver kunskap om de nationella minoriteternas kultur, exempelvis inom hemtjänst, hemsjukvård och vid vård i livets slutskede. Det råder brist på personal i staden med kompetens inom minoritetsspråken och minoritetskulturerna. Detta påverkar minoritetslagens genomslag inom äldreomsorgen och hälso- och sjukvården. För att kunna erbjuda tjänster på minoritetsspråk behöver staden kompetensförsörja inom detta område och ha kännedom om vilka i personalen som talar minoritetsspråk, har kulturkompetens och är villiga att använda dessa i arbetet. Rätten till självidentifikation gällande minoritetstillhörighet ska alltid beaktas vid utvecklingen av interna arbetssätt.

³ Socialstyrelsens kartläggning maj 2019 *Behovet av kunskap om den stärkta minoritetslagen*: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-5-9.pdf#page=1>

Insatser delmål 2

2.1 Insats	Utveckla arbetssätt och samverka med arbetsförlagt lärande inom yrkesutbildningar där språklig och kulturell kompetens hos anställda, elever och studenter ses över och tas till vara för att säkerställa service, vård och omsorg på minoritetsspråken.
Förväntat resultat	Berörda verksamheter har en kompetensförsörjning som tillvaratar kunskaper i och om minoritetsspråken och om minoriteternas historia och kultur.
Ansvar	Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt.

2.2 Insats	Rekrytera personal med språklig och kulturell kompetens inom minoritetsspråken och de nationella minoriteterna.
Förväntat resultat	Det finns personal med språklig och kulturell kompetens inom minoritetsspråken och de nationella minoriteterna som motsvarar efterfrågan.
Ansvar	Nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp arbetet och om det har gett effekt.

Delmål 3 – Göteborgs Stad uppmärksammar och arbetar för att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket uppmärksammas och stärks särskilt

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

4 § I språklagen (2009:600) anges att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Det allmänna ska även i övrigt främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt. *Lag (2018:1367).*

Nuläge: Kunskapen om de nationella minoriteternas språk och kultur är begränsad bland allmänheten i såväl Göteborg som i Sverige i stort. Exempelvis visar en Novus-undersökning som genomfördes våren 2018, på beställning av utbildningsradion, att allmänhetens kännedom om de nationella minoriteterna är mycket låg. Bland totalt 1 085 personer i åldrarna 18–79 år, ett så kallat representativt utsnitt av befolkningen, saknar 31 procent kunskap om vad en nationell minoritet är och 95 procent vet inte vilka de fem minoritetsspråken är. Låg kunskap kännetecknar även den undersökning som Romano Center i Väst genomförde under hösten 2018⁴ gällande göteborgarnas kunskaper om de nationella minoriteterna och framförallt den nationella minoriteten romer. Totalt deltog 600 göteborgare i åldrarna 16–65 år i undersökningen. 39 procent i åldersgruppen 16–25 år har aldrig hört talas om romer. Stadens verksamheter har ett stort ansvar för att uppmärksamma och stärka de nationella minoriteternas språk och kultur samt kunskaper

⁴ Romano center i Västs attitydundersökning om romer i Göteborg 2018, Göteborgs Stad, diarienummer N043-0105/20

om nationella minoriteternas historia, språk och kultur hos majoritetsbefolkningen. Arbetet inkluderar kunskap om att det finns många olika grupper också inom en nationell minoritet med varierande kultur, religion och språk.

Kulturen och föreningslivet har en stor påverkanskraft för att höja kunskapsnivån på bred front. Stadens kulturinstitutioner och föreningsstöd behöver utöka utbudet och stödet inom sina ansvarsområden för att nationella minoriteterna och minoritetsspråk ska lyftas fram. Det krävs en utveckling av det uppsökande arbetet för att nå fler personer bland de nationella minoriteterna i Göteborg. Men det är inte enbart kulturens roll att höja kunskapsnivån. Det krävs utbildningssatsningar, framförallt bland barn och ungdomar.

Staden har en funktion med romska brobyggare i några av grundskolorna, som fungerar som en länk mellan elever, familjer och offentlig verksamhet. I läroplanen för grundskolan står att alla elever ska lära sig om minoriteternas historia och kultur i skolan och elever tillhörandes någon av de nationella minoriteterna har rätt till modersmålsundervisning i sitt minoritetsspråk. Skolan har stor betydelse för de nationella minoritetsspråkens - finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska - fortlevnad och utveckling. Minoritetsspråken ska bestå som levande språk. Skolinspektionen konstaterade 2019 i sin tematiska tillsyn av rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i grundskolans årskurser 7–9⁵, att Göteborg Stad inte uppfyller författningarnas krav avseende flera punkter. Bristerna handlar om att det saknas information till vårdnadshavare om de utökade rättigheterna, att rektorer inte fattar beslut om elevers modersmålsundervisning och grundskoleförvaltningen inte erbjuder och anordnar undervisning i nationella minoritetsspråk inom ramen för språkval. Stadens skolor behöver fortsatt stärka sitt arbete inom detta område. I läroplanen för förskolan står att de barn som tillhör de nationella minoriteterna ska främjas i sin utveckling av en kulturell identitet och stödjas i sin språkutveckling i sitt nationella minoritetsspråk. Göteborgs förskolor behöver efterleva detta ansvar.

Stadens skyldighet att uppmärksamma och stärka de nationella minoriteternas kultur och språk och principen om icke-diskriminering aktualiseras också i frågor som rör omhändertagande av barn i enlighet med lagen om vård av unga (LVU) och verksamheter som bedrivs enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det förekommer i Sverige att barn placeras i familjehem utan att deras språkliga och kulturella rättigheter säkerställs. Detta framhålls både av företrädare för nationella minoriteter i Utredningen om en stärkt minoritetspolitik⁶, i Europarådets granskning av Sveriges arbete med nationella minoritetsfrågor⁷ samt av romska organisationer inom ramen för Socialstyrelsens arbete med romsk inkludering⁸. Det har även framförts av Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer.

⁵ Skolinspektionens granskningsrapport Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk i årskurserna 7-9: <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Fordjupad-tema-i-tillsyn/ratten-till-modersmalsundervisning-i-nationella-minoritetsprak-i-arskurserna-7-9/>

⁶ Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60): <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/06/sou-201760/>

⁷ Europarådets granskning av Sveriges genomförande av ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter: <https://www.sametinget.se/2167>

⁸ 8 I bemötandet tar framtiden form: <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2016-3-3.pdf>

Insatser delmål 3

3.1 Insats	Varje år ska nationella minoriteternas högtidsdagar firas och former för firande ska ske i samråd med respektive minoritet. De nationella minoriteternas kulturer ska också framhävas genom kulturprogrammet.
Förväntat resultat	Genom offentligt firande av högtidsdagarna uppmärksammas och synliggörs de nationella minoriteternas kultur och historia.
Ansvar	Kulturnämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp arbetet och om det har gett effekt.

3.2 Insats	Stadsbiblioteket och dess filialer samt skolbiblioteken ska förstärka och tillgängliggöra sitt utbud av litteratur, tidskrifter och annan media om nationella minoriteterna och på de nationella minoritetsspråken. Utbudet ska även riktas och tillgängliggöras till barn i förskoleålder. Arbetet inbegriper att se till lånefrekvens och efterfrågan för att utbud och tillgänglighet ska kunna följas upp.
Förväntat resultat	Det finns ett förstärkt och tillgängligt utbud om nationella minoriteter och på minoritetsspråken som bidrar till att synliggöra och öka kunskapen om nationella minoriteters historia, kultur och språk. Det bidrar också till att tillgängliggöra litteratur och annan media till de vars modersmål är de nationella minoritetsspråken.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp det egna arbetet och om det har gett effekt.

3.3 Insats	Verksamheten brobyggarna ska utvecklas till att omfatta fler skolor och Romano Center i Västs roll och kunskap ska användas. Arbetet inkluderar kunskap om att det finns många olika romska grupper med varierande kultur, religion och språk.
Förväntat resultat	Barn och unga som identifierar sig som rom stärks i sin kulturella identitet och de professionella inom grundskolan ökar sina kunskaper i minoritetsfrågor och möjliggör att barn och elever får en ökad kunskap om nationella minoriteters kultur, språk och historia.
Ansvar	Grundskolenämnden, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp arbetet och om det har gett effekt.

3.4 Insats	Grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning på gymnasial nivå ska arbeta för och tydliggöra möjligheten till val av undervisning i ett eller flera nationella minoritetsspråk och dess varieteter. Ansvaret inbegriper att informera om, erbjuda, besluta om samt anordna modersmålsundervisning. Undervisning i nationellt minoritetsspråk ska i så stor utsträckning som möjligt ske inom elevens ordinarie skoldag. Förskolor ska anpassa arbetsformer, aktiviteter och material till barnens behov på ett sätt som stödjer barnen i språkutvecklingen av deras nationella minoritetsspråk.
Förväntat resultat	Barn, elever och studerande tillhörandes de nationella minoriteterna stimuleras i sin språkutveckling och uppmuntras att läsa sitt nationella minoritetsspråk som modersmål och som språkval. Elever och studerande som läser sitt nationella minoritetsspråk ökar.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, utbildningsnämnden
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp arbetet och om det har gett effekt.

3.5 Insats	Kunskaphöjande insatser för chefer och medarbetare inom socialtjänsten ska genomföras. Socialstyrelsens utbildningsmaterial till stöd för socialtjänsten <i>I bemötandet tar framtiden form</i> ska användas. Gemensamma riktlinjer och rutiner för arbetet ska tas fram. Prioriterade grupper är romska barn och unga. Barns bästa ska alltid komma först.
Förväntat resultat	Berörd personal har den kunskap som krävs för att tillgodose de nationella minoriteternas rättigheter och personer tillhörande de nationella minoriteterna får sina rättigheter tillgodosedda.
Ansvar	Nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd följer upp arbetet och om det har gett effekt.

Delmål 4 – Göteborgs Stad har systematiska och utvecklade former för samråd som ger inflytande i beslutsprocessen. Barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem stärks särskilt

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

4 § Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor. Samråd enligt första stycket ska ske genom att förvaltningsmyndigheten för en strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande. *Lag (2018:1367).*

5 a § Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar. *Lag (2018:1367).*

Nuläge: Göteborgs Stads gemensamma samråd för de nationella minoriteterna, Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer och Göteborgs Stads sverigefinska råd är forum för strategiskt samråd och rådgivande instanser för kommunen.

Minoriteterna understryker, i enlighet med minoritetslagen, att de önskar samråda i ett så tidigt skede som möjligt i Göteborgs Stads beslutsprocess. Detta måste staden säkerställa. Utöver Göteborgs Stads befintliga råd behöver stadens verksamheter utveckla former för dialog tillsammans med de nationella minoriteterna kring olika frågor som berör respektive verksamhet. För att kunna bedriva en bra verksamhet krävs dialog med de nationella minoriteterna för att kunna möta deras rättigheter och olika behov. De nationella minoriteternas historia och sociala situation i Sverige samt deras kultur och språk har sett olika ut och ser fortfarande olika ut både inom och mellan de olika minoritetsgrupperna.

Stadens verksamheter behöver därför bli bättre på att bygga tidiga kontakter med minoriteterna och nyttja den kompetens som finns hos nationella minoriteterna genom exempelvis lokala organisationer, församlingar och ideella föreningar, för att få kunskap och råd om lämpliga sätt att genomföra insatser. Det tycks särskilt svårt att etablera

kontakt med företrädare för barn och unga från de nationella minoriteterna. Staden behöver arbeta aktivt gentemot och tillsammans med yngre målgrupper inom de nationella minoriteterna, men utifrån en minoritetssensibilitet vilket innebär att staden arbetar uppsökande utan att verka utpekande. Det är principen om självidentifikation som gäller.

Insatser delmål 4

4.1 Insats	Staden ska behålla och utveckla nuvarande former för samråd genom Göteborgs Stads råd för de nationella minoriteterna. Dialog och samråd med unga tillhörandes nationella minoriteterna ska stärkas.
Förväntat resultat	Genom återkommande och strukturerad dialog med de nationella minoriteterna ska deras synpunkter och behov beaktas och synas i myndighetens beslutsfattande. Barns och ungas möjligheter till inflytande har stärkts genom att staden har anpassat formerna för dialog och samråd till deras förutsättningar.
Ansvar	Kommunstyrelsen, nämnden för demokrati och medborgarservice.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd eller styrelse följer upp arbetet och om det har gett effekt.

4.2 Insats	Stadens verksamheter ska inhämta synpunkter från de olika nationella minoritetsråden vid införande av förändringar som bedöms ha en påverkan på någon eller flera nationella minoritetsgrupper.
Förväntat resultat	De nationella minoriteternas synpunkter och behov har synliggjorts och beaktats inför beslut om förändringar som har påverkat dem.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, kommunstyrelsen, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd eller styrelse följer upp arbetet och om det har gett effekt.

Delmål 5 – Göteborgs Stad förebygger och motverkar diskriminering och fördomar på grund av tillhörighet till nationell minoritet

Diskrimineringslagen (2016:828)

I Diskrimineringslagen 3 kap. 1 § står att aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. *Lag (2016:828).*

Nuläge: Bristande kunskap om och förståelse för de nationella minoriteternas kultur och historia inom Göteborgs Stads verksamheter riskerar att leda till ett sämre bemötande av personer som tillhör de nationella minoriteterna. Detta visar bland annat utredningen om en stärkt minoritetspolitik⁹ och Socialstyrelsens kartläggning av behovet av kunskap om

⁹ Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60):

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2017/06/sou-201760/>

den stärkta minoritetslagstiftningen¹⁰. Inom stadens verksamheter kan exempelvis bristande förståelse och respekt för de nationella minoriteternas seder och bruk vara en källa till otrygghet för äldre tillhörande nationella minoriteter. Det kan handla om brister i beaktandet av den kulturella identiteten exempelvis i samband med omhändertagandet av barn. Det handlar också om fördomar och intolerans i mötet med stadens verksamheter och en högre grad av otrygghet i det offentliga rummet.

Representanter från minoriteterna, genom bland annat Göteborgs Stads gemensamma samråd för de nationella minoriteterna och Göteborgs Stads råd för den nationella minoriteten romer, har fört fram att personal inom staden behöver bättre kunskap om hur det historiska förtryck som vissa av de nationella minoriteterna har utsatts för fortsätter att påverka dessa gruppers livssituation och förtroende för offentliga aktörer. Flera nationella minoriteter är fortfarande idag utsatta för såväl strukturell diskriminering som antiziganism, antisemitism, rasism mot samer, hot och hatbrott¹¹. Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023¹² omnämner att erfarenheter av ett dåligt bemötande i kontakter med det offentliga kan leda till att personer tillhörande nationella minoriteter inte söker sig till stadens verksamheter på grund av rädsla och obehag. Staden behöver aktivt arbeta normmedvetet med kunskapshöjande, främjande och förebyggande insatser för att säkerställa verksamheter som inte diskriminerar, varken direkt eller indirekt.

Insatser delmål 5

5.1 Insats	Ett förebyggande och främjande arbete för att motverka fördomar, negativt bemötande, diskriminering, hat, hot och våld, på grund av tillhörighet till nationell minoritet ska integreras i verksamheternas arbete med mänskliga rättigheter/värdegrunds- och demokratiarbete/aktiva åtgärder utifrån principen om icke- diskriminering. Hur olika diskrimineringsgrunder och andra livs-förhållanden samverkar bör beaktas, exempelvis unga samer, romska kvinnor, hbtq-personer med nationell minoritetstillhörighet. Arbetet ska bedrivas normmedvetet.
Förväntat resultat	Stadens verksamheter arbetar systematiskt med principen om icke-diskriminering där nationell minoritetstillhörighet utgör en integrerad faktor. Personer tillhörande någon av de nationella minoriteterna ska inte erfara diskriminering eller dåligt bemötande i kontakt med staden.
Ansvar	Förskolenämnden, grundskolenämnden, idrott- och föreningsnämnden, kulturnämnden, nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning, nämnden för demokrati och medborgarservice, nämnden med ansvar för individ- och familjeomsorg, nämnden med ansvar för funktionshinder, nämnden med ansvar för äldreomsorg och hälso- och sjukvård, utbildningsnämnden.
Uppföljning	Varje förvaltning inom ansvarig nämnd eller styrelse följer upp arbetet och om det har gett effekt.

¹⁰ Behovet av kunskap om den stärkta minoritetslagen:

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-5-9.pdf#page=1>

¹¹ Brottsförebyggande rådets (BRÅ) rapport (2019:13) Hatbrott 2018:

https://www.bra.se/download/18.bbb8316de12eace227048/1572445547417/2019_13_Hatbrott%20_2018.pdf

¹² Göteborgs Stads plan för stärkta insatser mot rasism 2020–2023, KF 2020-02-20 § 15 0362/18